

סנהדרין מד

שווערד

1. שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן טו

ה) אך באמת הא דאשתו ובניו ידעו בל' צריך עיון טובא. דמ"מ למה יענשו ישראל הלא הם לא ה' בידם למחות ולמה יענשו ישראל על מה שלא מיחו בו אשתו ובניו. ואפשר לומר דהנה ידוע מה שהמשיל הזוהר את החוטא האומר למי עשיתי כי אם לעצמי לשוטה המנקב את הספינה במקום עמידתו שהמים באים בכל הספינה. אך שיש סברא לומר כי קלקלתו תקנת אחרים וכיותר בעונות החמורים כגון חייב לו צירוף עמהם ושוב אינו מזיק אל הכלל. אך אם יש אנשים שיוודעים ואינם מוחים. יש לו צירוף אל האנשים ההם שגם הם אינם נקיים. ואותם אנשים אל הכלל מאחר שאינם חוטאים גמורים כמו העושה מעשה. וע' ר"פ שבעת הדיינים רשעים דעלמא בדין הקל. ובאמצעות האנשים ההם המים באים אל הספינה ככולה דוק והבן. אך בשאין אנשים שבידם למחות לא איכפת לן בפרהסיא. כן יש לומר. מ"מ לא נסמוך ע"ז למעשה:

2. שור אבן העזר סימן מד

ישראל מומר שקידש קדושו קידושין וצריכה ממנו גט וי"א דמומר לחלל שבת בפרהסיא ולעבוד כו"ם דינו כעכו"ם גמור ואין קדושו קדושין ולא נהירא

3. שו"ע אבן העזר - סימן מד

(ט) ישראל מומר שקידש, קדושו קדושין גמורים. וצריכה ממנו גט.

4. ביאור הלכה סימן קצט ד"ה ע"ה

ולענ"ד נראה דאין חילוק בדבר אלא דלענין שארי דברים שבקדושה כגון לענין קה"ת ונ"כ ושאר דברים שבקדושה דצריך עשרה בודאי אפילו עבר על כמה עבירות לתאבון כ"ז שלא נידוהו נמנה למנין עשרה... [וגם דהראיה שהביאו ע"ז שם מעכנ דכתיב ביה חטא ישראל דאע"פ שחטא ישראל הוא מורה ג"כ הכי דהתם הלא היה שם חילול שבת ועוד כמה עונות] והכא לענין זימון מסתברא שאפילו עבר עבירה אחת בפרהסיא במזיד [כגון שאכל חזיר או נבלה וטרפה שהוא דבר המפורסם בישראל לאיסור] אין מזמנין עליו והטעם דענין זימון הוא שחויבו בא ע"י שמתחלה התחברו יחד לאכילה ובשביל זה צריך ג"כ אח"כ להתחבר ולברך להש"י על אכילה שאכלו וע"ז איתא במשנה דאם הוא ע"ה אין מזמנין עליו והיינו עבור שפשע שלא למד לכך אין להתחבר אתו כדי לזמן כמו שכתבו הפוסקי' וע"כ קאמר המ"א דאם הוא רשע ועובר על התורה בפרהסיא בודאי אין נכון להתחבר אתו לזמן [ובסי"א לא מיירי בכה"ג] וממילא מסתבר דאפילו אם ראוהו פ"א בפרהסיא שפקר בעבירה ג"כ אין לזמן אתו. ותדע דלענין זימון החמירו הרבה יותר דהרי בודאי אפילו ע"ה גמור מצרפין אותו לעשרה לענין קדיש וברכו וכה"ג ולענין זימון איתא במשנה דאין מזמנין עליו א"ו דלענין זימון חמיר הרבה יותר וכמו שכתבנו הטעם. ...

5. ספר בניהו בן יהוידע על סנהדרין דף מד/א

ולטעמין אם הוא חטא כל ישראל מה חטאו דכתיב וכל ישראל עמו. פירוש אמאי הוצרך יהושע ליקח כל ישראל עמו כשבא לעשית דין לעכנ, דאם עכנ חטא ישראל מה חטאו שיהיו עומדים ורואין בדינו, אלא ודאי עשה כן לרדותן כדי שיהא להם מורא מכאן ולהבא, וכן בניו ובנותיו לא לקחם להרגם, אלא כדי שיראו בעיניהם את דינו, ויתיראו מלעשות עבירה מכאן ולהבא שלא יהיו אוהזין מעשה אביהם בידם:

6. המאירי על מסכת סנהדרין דף מד/ב

לעולם ישתדל אדם בתלמוד תורה שאין לך מדה שוה לה בשום זמן אפילו בזמן שבית המקדש קיים אמרו גדול תלמוד תורה מהקרבת תמידים שהרי נאמר עתה באתי ...

7. ערוך לנר על סנהדרין דף מד/ב

שם ברש"י ד"ה אביך האמורי. תרה ואבותיו מכנען באו עכ"ל: צ"ע דהא משם באו ולא מחם אבי כנען כדכתיבי קראי. ולולא פירושו היה נלענ"ד לפרש אביך הבא מאותן שעשו מעשה האמורי כדדרשינן במ"א והיינו שעבדו ע"ז כאמורי:

8. המאירי על מסכת סנהדרין דף מד/ב

כבר ידעת שמשחרב בית המקדש אין לנו במקום קרבן אלא תפלה ותשובה מעתה יהא אדם רדוף אחר התפלה תמיד ולא בזמן הצרות בלבד אלא בכל יום דרך הערה אמרו לעולם יקדים אדם תפלה לצרה שנאמר היערוך שועך לא בצר וכן אמרו כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה אין לו צרים מלמעלה ולעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמצין כחו וישתדל ברוב אוהבים שאין לך אוהב שאין לו מקום ובמשלי הערב אמרו אל ימעט בעיניך שונא אחד ואל ירבו רעיניך אלף אוהבים:

9. ספר בניהו בן יהוידע על סנהדרין דף מד/ב

שם לעולם יקדים אדם תפלה לצרה. נ"ל בס"ד כי האדם בתפלתו יצייר בדעתו שהוא כעני הדופק על הפתח, שהוא ירא להכנס לפנים אלא הוא עומד בפתח, ולכן תקנו בנוסח הסליחות דלתי רחמיך דפקנו רחום וחנון, וכן דפקנו דלתי רחמיך, ואמרת רמז נכון לזה כי קודם צרה יש אותיות דפק, ואם תקראנה בחולם תהיה דופק, ולזה אמר יקדים תפלה לצרה כלומר יהי בסוג דופק שרמוז זה קודם אותיות צרה:

10. רש"י סנהדרין דף מד/ב

לעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמצים את כחו - שיסייעוהו מלאכי השרת לבקש רחמים, ושלא יהו לו מסטינים מלמעלה, והכי משמע היערוך שועך אם באתה לערוך שועך כזאת תערכהו לא בצר שלא יהו לך צרים ושהכל יהו במאמצי כחך:

- [עייין שו"ת מהר"י אסאד ס' כא- דמכאן מקור לנוסח "מכניסי רחמים הכניסו רחמינו"]

11. ספר נתיבות עולם א - נתיב העבודה - פרק יב

ובפרק נגמר הדין (סנהדרין מ"ד, ב') ... ומזה משמע שיתפלל אל הש"י שלא יהיה לו צרים, אבל שיתפלל ולומר למלאכים אל תהיו צרים לי זה אין ראוי רק שיהיה זה דרך התפלה אל הש"י. אבל אנו נוהגים לומר מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים וגו', ואין זה ראוי כי דבר זה כאילו מתפלל אל מלאכים שיכניסו רחמינו ולא מצאנו זה... וי"ל כי מה שאנו אומרים מכניסי רחמים הכניסו וכו' אין זה בקשה כלל רק שהאדם מצוה כך למלאכים שהם מכניסים התפלה להכניס התפלה לפני הש"י, ויש כח לאדם לצוות למלאכים שהם ממונים על זה שיביאו תפלתו לפני הש"י. עם כל זה הוא דבר שאין ראוי רק שיהיה מכניסי רחמים תפלה על דרך שאמרו ז"ל שיתפלל האדם שיהיו הכל מאמצים את כחו ולא יהיה לו צרים, ויהיה מתפלל אצל הש"י ע"ז, ולכך מה שמבקש מכניסי רחמים הוא תפלתו אל הש"י כי מכניסי רחמים יכניסו רחמינו. ולפי זה ראוי להגיה מכניסי רחמים יכניסו רחמינו, משמיעי תפלה ישמיעו תפלתינו, מכניסי דמעה יכניסו דמעונו, ולכך ישתדלו וירבו תחינה ובקשה וכך ראוי שהתפלה היא אל הש"י שמכניסי רחמים יכניסו רחמינו. וכך היא ג"כ בתחינה שהוא לש"ן קודם התפלה, ואותה היא ראוייה בודאי שמתפלל אל הש"י שיעמיד לו המלאכים הממונים על התפלה שיכניסו תפלה שלו לפני הש"י. רק שבני אדם טועים ומפסיקים ואומרים בקשה זאת תוך הברכות קודם ישתבח, וזה בודאי הפסקה דמה ענין זה אל הברכות רק יש לומר אותה קודם שמתחיל תפלת י"ח בקול רם, וזה בודאי י"ל. אבל שיאמר מכניסי רחמים הכניסו רחמינו בתפלה זה אין לומר כלל רק יאמר מכניסי רחמים יכניסו רחמינו וכו'. ומכל מקום יש ליישב כיון שתכלית הבקשה הוא להכניס תפלתו לפני הש"י, אף שהוא אומר למלאכים הכניסו רחמינו אין זה יוצא מן השם ית' כלל שהרי התכלית של הכל הוא השם ית'. ומכל מקום כיון שלא מצאנו רק שיתפלל שיהיו הכל מאמצין כחו היה נראה לומר כמו שאמרנו מכניסי רחמים יכניסו רחמינו:

12. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קסו

ראשית דבריו תמה על הגאון מהר"ל מפראג בספר נתיבות עולם נתיב עבודה פי"ב, שמיאן לומר פיוט מכניסי רחמים שאין לנו עם מלאכים כלום כי אם ה' אלקינו שומע קול תפלה, ופר"מ נתקשה הרי כל הספרים ספרי נביאים ותלך לדרוש את ה' להתפלל כמ"ש הרמב"ן על התורה [בראשית כ"ה כ"ב] ואין צורך להאריך, תמהתי הלא הגאון הנ"ל נשמר מזה באותו הפרק תוך כדי דיבור, ויען כי דבריו סתומים קצת ע"כ אפשר, כי דרך להעמיד מליץ בין מלך להדיוט כשאין ההדיוט חשוב וספון לפני המלך או אינו יכול להטעים דבריו כראוי, ויען ישראל לפני מלאכי השרת ואינם צריכים מליץ לפני אוהבם ית"ש והוא מקבל בסבר פנים יפות אפילו בלשון עלגים וגמגום, אם כן המליץ הלז אינו אלא קטנות אמונה חלילה, אך כל ישראל שותפים וגוף אחד ונפש א' וכשאחד מצטער גם חברו מרגיש ועמו מצער, ועד"ז המתפלל על חברו צריך שיחלה עצמו עליו [ברכות י"ב ע"ב] פי' שיראה שגם הוא חולה וכיון ששניהם בצער טוב יותר שיכנס הראש משיכנס הרגל, ע"ד משל התלמיד חכם הוא הראש, והמצטער שהוא עתה שרוי בדין הוא בבחינת רגל וקצת נזוף, טוב להכניס הראש כיון ששניהם בעלי דברים ולא כמליץ בעד אחר, ולדברי הגאון הנ"ל גם פזמון מלאכי רחמים וסליחה י"ג מדות האמורות בחנינה יש למנוע, מ"מ אנו אומרים עם הצבור הן א-ל כביר לא ימאס ודלוגו עלי אהבה, אך מכניסי רחמים דרכי להאריך בפילת אפים עד שהגיע שליח ציבור לשומר ישראל:

13. ספר צדקת הצדיק - אות קסט

כאשר נופל על אדם פחד מאיזה דבר אז תיכף יבקש רחמים להנצל מזה כי לכך עוררוהו מן השמים בפתח זה כמו שאמרו ז"ל (סנהדרין מ"ד ע"ב) לעולם יקדים אדם תפילה לצרה ומנין יודע קודם מן הצרה רחמנא ליצלן רק השם יתברך מעורר על ידי הפחד. כי יש דינא קשיא רחמנא ליצלן שאי אפשר להמתיק אחר צאתו לאויר העולם רק צריך להמתיק בשורשו בעודו בבטן אמו. דמזל הוא השורש כידוע וכמו שנתבאר במקום אחר ומזליה חזי מה שהוא בשורש עדיין ומיבעית. ובתפילה ממתיק בשורש עד שיצא אחר כך טוב: [וזה ענין ימי אלול שהוא שלושים יום לפני ראש השנה שואלין ודורשין בענינו. דשלושים יום מקודם הוא זמן ההכנה. וידוע דראש השנה נקרא היום הרת וכו' שהוא המחשבה שעלה לברוא במדת הדין ...

14. המאירי על מסכת סנהדרין דף מד/ב

היוצא ליהרג שראינוהו צועק חסם על מיתתו עד שמבין ריסי עיניו נראין הדברים שהוא מוזם ר"ל ששקר העידו עליו עד שהוא אומר בלב שלם ולא דרך טענה ורמאות שאם יש בו עון זה לא תהא מיתתו כפרה על עוונותיו ואם אין בו תהא מיתתו כפרה על עוונותיו ובית דין וכל ישראל מנוקים חוץ מן העדים אין משגיחין בדברין אפילו חזרו העדים והודו לו ואמרו שקר העדנו שמה מתחרטים הם על שגרמו לו מיתה ואפילו נתנו טעם לשקרותרם מצד שנאה וכיוצא בה שכיון שהגיד שוב אינו יכול להכחיש עדותו אלא יתרג ואם כדבריו יהא קולר תלוי בצואר עדים ואפילו היה זה הנידון תלמיד חכם ואמיד שלא לצאת תקלה זו וכיוצא בה מתחת ידו: